

Zamyšlení nad komunikováním statistiky v médiích - OPRAVA -

PSY717: Statistická analýza dat

Martina Rysová 386136

Vyučující: Mgr. Stanislav Ježek, PhD.

Datum odevzdání: 24. 5. 2012

Fakulta sociálních studií MU, 2011/2012

ÚVOD

Pro svou seminární práci jsem si vybrala zprávu, která byla publikována 7. června 2010 serverem iDnes.cz pod názvem „**Češi jsou nejšťastnější v manželství, zvláště s dětmi**“. Tento článek vychází z původní studie kolektivu autorů Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, která byla v roce 2010 vydána jako publikace s názvem „**Rodina a zaměstnání s ohledem na rodinný cyklus**“.

MEDIÁLNÍ ZPRÁVA

Zpráva vydaná serverem iDnes.cz informuje, že dle několika set respondentů má na spokojenost Čechů pozitivní vliv manželství, zvláště s dětmi. Dle zprávy jsou nejšťastnější manželé, hned po nich nesezdané páry žijící společně a nakonec osoby žijící samostatně, tzv. singles. Mužům přináší manželství vyšší sociální status, ačkoli jim zbývá méně peněz pro osobní potřebu a ženy na něm oceňují lepší materiální zajištění, ačkoli každá pátá přiznává, že založení společné domácnosti mělo negativní dopad na jejich další kariéru. Na druhou stranu pocit štěstí v páru výrazně souvisí s dětmi. Ačkoli 47% mladých svobodných bezdětných si myslí, že rodičovství je hodně omezující, tak s rostoucím věkem a poté, co se páru dítě narodí, jsou to právě děti, s nimiž rodiče spojují štěstí.

PŮVODNÍ STUDIE

Ve studii, ze které mediální zpráva vychází, byly sledovány hodnoty a postoje spojené s partnerstvím a rodičovstvím. Jako nástroj měření byly použity postojové škály doplněné o uzavřené otázky. Data byla získána dotazníkovým sběrem a prezentována převážně formou okomentovaných přehledových tabulek, některá formou sloupcových diagramů. Převážná většina tabulek je procentuelním vyčíslením četností výskytu hodnot ze škál a odpovědí na otázky, některé tabulky obsahují výroky vyextrahované faktorovou analýzou a následně průměrné hodnoty příslušných škál. Pro výběr respondentů byla použita metoda záměrného kvótního výběru. Výběrový soubor (N=500) tady ovšem nezachycuje reprezentativní vzorek populace, nýbrž vzorek z pohledu typické situace rodinného cyklu. Na základě těchto etap bylo vytvořeno 6 skupin (sond): 1. svobodní bezdětní; 2. mladé rodiny s jedním předškolním dítětem; 3. úplné rodiny se školáky; 4. rodiny po odchodu dětí; 5. neúplné rodiny se závislými

děťmi; 6. rodiče dětí ve věku do 6 let (pozn.: zastoupení v N 50% muži / 50% ženy kromě skupiny č. 5, kde byly pouze ženy).

ZÁVĚR

Jelikož mediální zpráva čerpá data pouze z první části studie, tj. z tématu „Rodina“ (a to jen data týkající se zakládání rodiny), pro relevantnost se zaměřím pouze na tuto část.

Teze, kterou je uveden titulek mediální zprávy „Češi jsou nejšťastnější v manželství, zvláště s dětmi“ a následně její variace v perexu „Manželé jsou podle průzkumu nejspokojenější lidé“ je dle mého názoru zavádějící hned z několika důvodů.

Za prvé, je štěstí synonymem pro spokojenost? Pro mě je toto značně subjektivní. Zaměřil se vůbec výzkum na korelaci štěstí a manželství? Původní studie a také mediální zpráva ve svém textu shodně uvádí: „Založení společné domácnosti mělo nejpozitivnější dopad na životní spokojenost dotázaných, jejich vzájemné vztahy i vztahy s širší rodinou (rodiči obou partnerů). Příznivě působilo na pocity životní pohody u více než 82 % dotázaných, pocit životního úspěchu byl posilován u 72 % lidí.“ Nelze popřít, že zpráva věrně reprodukuje to, co je dílčím závěrem studie, nicméně dle mého názoru bylo pro větší atraktivitu mediální zprávy evidentně použito v titulku přílišné zobecnění, nikoli „fakt“. Uvozovky uvádím záměrně proto, že ve studii jsou základem pro určení výsledných procent průměry odpovědí na otázku „Jaký celkový dopad mělo založení společné domácnosti s nynějším partnerem(kou)/manželem(kou) na následující oblasti Vašeho života?“ na škále 1-určitě příznivý až 5-určitě nepříznivý. Studie neuvádí zdrojová data a způsob procentuelního vyčíslení, tj. jsme odkázáni na to, co už je jednou spočítáno.

Za druhé, zpráva sice přináší „fakt“, nicméně ten je bohužel vytržen z kontextu, což čtenář nemůže tušit. Jedná se o kontext skupiny respondentů, pro kterou je tento závěr validní, což je skupina č. 6 (rodiče dětí ve věku do 6 let). Tj. pouze ti vykazují korelaci mezi zkoumanými proměnnými a nelze tedy tvrdit „Češi jsou...“, ale spíše „Někteří Češi jsou...“. Specifikum této skupiny spočívá dále také v tom, že je složena z respondentů, kteří jsou buď manželé nebo druh a družka žijící ve společné domácnosti. Tvrzení, že „Češi jsou nejšťastnější v manželství“, je tedy po zohlednění kontextu opravdu zavádějící. Musím se tedy vdát, abych byla ještě šťastnější, či spokojenější? Jednoznačně ne. Ze studie vyplývá, že bych se tak mohla cítit i v rámci soužití „na psí knížku“, jde přeci o založení společné

domácnosti, což mohlo být žurnalistu totéž, co vstup do manželství. Jedná se zde tedy opět o generalizaci.

Pokud se mi tedy podařilo kriticky se zamyslet, vyplývá mi z toho pro sebe samotnou jednoznačné doporučení, že je lepší brát mediální zprávy s velkou rezervou, ať jsou založeny na jakýchkoli výzkumech. Kontext je mnohdy daleko důležitější než samotné výsledky (alespoň v tomto případě).

Použitá literatura:

Češi jsou nejšťastnější v manželství, zvláště s dětmi. Dostupné na: http://zpravy.idnes.cz/cesi-jsou-nejstastnejsi-v-manzelstvi-zvlast-s-detmi-f99-/domaci.aspx?c=A100607_1397414_domaci_jw

Höhne, S., Kuchařová, V., Svobodová, K., Štastná A., & Žáčková, L. (2010). *Rodina a zaměstnání s ohledem na rodinný cyklus*. VÚPSV, v.v.i.: Praha. Dostupné na: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_310.pdf

Myslím, že už se to formou zamyšlení blíží. Máte tezi o zkreslení a podporujete ji dvěma argumenty – příklady významového posunu. Aby to bylo dobré zamyšlení, chybí tomu zvažování vlastního úsudku před definitivním závěrem – přikývnutím své tezi. Pomíjím v tuto chvíli to, že předmět úvahy je na hony vzdálen statistice. Přesto to beru jako poctivý pokus a opravenou práci přijímám.

SJ